

Probabil cel mai spectaculos moment al serii, piesa lui Gene Koshinski *As one* (duo marimbă și percuție, unde ambii interpreți cântă cu o mână la marimbă și cu cealaltă la restul instrumentelor de percuție, față în față) pare un tur de forță în ceea ce privește concentrarea întru sincronizare perfectă, fiind deopotrivă un spectacol sonor și vizual (deși s-ar putea spune că percuția are mai întotdeauna această pregnanță a spectaculozității vizuale). Dar lucrarea nu se bazează doar pe complexitatea (sau dificultatea) intercalărilor ritmice, ci prezintă și varietate timbrală. Pasajele calme, calculate, se acumulează într-un final de forță. Un moment reușit și magnetic.

În *Mosaiques* de Anatol Vieru o primă secțiune delicată înfățișează o misterioasă liniște netăcută, printr-o răbdătoare explorare timbrală, calculată, în ritm egal. Abordarea în planul înălțimilor pare aproape serială, cu obiecte sonore dispersate în registre și instrumente diferite, dar revenirea ciclică a frazelor (niciodată identice) creează un soi de echilibru, frazele construind un ritm la scară mai mare. Totul duce la o explozie venită „de nicăieri”, pentru a reveni la ce a fost inițial. (Se poate spune și că e o singură secțiune, cu un gest contrastant spre final, dar acel gest, deși redus temporal, are o considerabilă densitate acumulată ce, dacă ar fi desfășurată, dilatată, ar dura, poate, cât „prima parte”). *Mosaiques* e piesa mea preferată din recitalul de față: prin simplitate creează o atmosferă misterioasă, nelipsită de o anumită ghidușie, iar această *disipare* sonoră mă atrage foarte mult, prin ideea de atenție... de respirație a fiecărui sunet individual, care parcă punctează Prezentul.

Deși s-a aflat în formulă restrânsă de această dată, GAME nu a dus lipsă nici de virtuozitate, nici de spectacol și nici de muzicalitate. Selecția de piese mi s-a părut foarte bună, de la intimități atmosferice la virtuozitate, de la îngândurări abstracte la directetea familiarității, compozitori străini și români deopotrivă, piese mai vechi și mai noi, într-un tot coeziv. Coordonăți (și însoțiți în interpretare) de către Alexandru Matei (un adevărat motor de energie) cei doi tineri talentați interpreți, Irina Rădulescu și Răzvan Florescu și-au (re)dovedit calitățile de muzicieni de calitate și au creat, alături de maestrul lor, încă un recital reușit, marca Ansamblul GAME.

Irina VESA

Incursiune în lumea liedului contemporan

În penultima zi de desfășurare a celei de-a XIII-a ediții a Festivalului Internațional Meridian, duo-ul cameral Bianca și Remus Manoleanu i-a invitat pe iubitorii liedului în Aula Palatului Cantacuzino la un rafinat recital ce a adus în prim-plan repertoriul contemporan dedicat ansamblului alcătuit din voce și pian. Cu o vastă experiență în manifestări artistice în care muzica contemporană este promovată prin excelență, cei doi muzicieni ne-au propus pentru întâlnirea cu publicul din 11 noiembrie, un program în care am putut remarca varietatea orientărilor stilistice a lucrărilor selectate ce au oferit un nou prilej de cunoaștere a unor creații muzicale aparținând muzicienilor români importanți din ultimele decenii, dar și a câtorva dintre valorile perene ale poeziei autohtone.

Pentru început am putut asculta în primă audiție absolută două lieduri, *La steaua și Valuri pe lac, stele-n ceruri*, compuse de Ede Terenyi pe versurile lui Mihai Eminescu și incluse în ciclul *Eminesciana*, în care soprana Bianca Manoleanu ne-a impresionat prin profunzimea interpretării sale, calitatea frazărilor și limpezimea glasului său, ce s-au pliat exemplar pe arhitectura sonoră de tip modal specifică muzicii lui Ede Terenyi, dar și pe atmosfera versului eminescian, evidențiată și de acompaniamentul rafinat al pianului. Abilitatea de a aborda mai multe tipuri de intonație pe care o are Bianca Manoleanu a fost vizibilă în miniaturile *Psalm* și *Primăvara* din ciclul *Imne*, compus

de Carmen Petra-Basacopol pe versurile lui Ioan Alexandru. Astfel, am remarcat modul în care soprana a alternat, așa cum solicită partitura, intonațiile ce fac trimitere la cântul de rugăciune ortodox și cele specifice muzicii contemporane, într-o desfășurare sonoră complexă.

A urmat apoi o nouă lucrare prezentată în primă audiție absolută, *In vestigiis Ovidii* compusă de Daniela Cojocar. Comemorându-l pe cel ce a lăsat o moștenire culturală emblematică cetății Tomisului, poetul roman Publius Ovidius Naso, poemul *In vestigiis Ovidii* prezintă într-o viziune componistică vibrantă și originală mesajul poetului aflat în exil. Din punct de vedere muzical, lucrarea Danielei Cojocar pune în evidență deopotrivă calitățile vocale ale interpretei, dar și pe cele actoricești, alternanța dintre momentele cântate și cele recitate relevând publicului complexitatea artistică pe care o are soprana Bianca Manoleanu.

Incursiunea în repertoriul românesc pentru voce și pian a continuat cu *Dimineața și Lăcrămioare*, două lieduri pe versuri de Vasile Alecsandri compuse de Radu Paladi, în care muzica de factură diatonică ce urmează linia tradiției liedului românesc a prilejuit celor doi interpreți crearea unei atmosfere calde, pline

Remus, Bianca, Stanca și Roman Manoleanu

de lirism, unde glasul catifelat și sigur etalat de Bianca Manoleanu, însoțit de liniile melodice mlădioase ale pianului, a potențat o arhitectură sonoră deopotrivă senină și interiorizată.

După ce am auzit prima audiție românească a pieselor *God's notebook* și *Aut of the depths* incluse în ciclul *God's Sabbatical* compus de Aharon Harlap, muzician canadian, în care elementul fundamental l-a constituit melosul evreiesc ce accentuează sensurile textelor provenite din Vechiul Testament și scrise în limba ebraică, în desfășurarea muzicală s-a produs o schimbare de expresie odată cu primele intonații ale lucrării *L'isolement* de Livia Teodorescu Ciocănea. Prezentată în primă audiție absolută cu acest prilej, poate cea mai avangardistă lucrare inclusă în program i-a adus pe scenă, într-un moment cu totul special, și pe cei doi copii ai cuplului Bianca și Remus Manoleanu, Stanca Maria Manoleanu și Roman Manoleanu, care au întregit astfel un tablou de familie eminamente muzical. Cei patru interpreți au oferit o versiune dinamică și cu vervă a partiturii ce solicită pianului utilizarea unei game largi de efecte timbrale, inclusiv cele ce transformă instrumentul pentru scurt timp în unul de percuție, iar celor două soprane o dexteritate vocală și o virtuozitate în registrul acut, pe care Bianca și Stanca Manoleanu le dețin așa după cum am putut observa în cadrul acestui recital.

Cei doi interpreți principali, Bianca și Remus Manoleanu, au invitat apoi publicul în lumea poeziei lui Lucian Blaga, așezată pe portativul muzical de către Viorel Munteanu în liedul *Visătorul*. Al cincilea din ciclul *Omagiul lui Lucian Blaga*, ce se remarcă prin lumea modală comună și motive unificatoare precum motivul dorului, motivul luminii și mai ales melograma Blaga, *Visătorul* amplifică sensurile căutării transcendente de sine, ascensiunea anevoioasă de la vis la frică și invers, fiind sugerată muzical prin valorificarea staccato-ului vocal, pe care Bianca Manoleanu l-a stăpânit cu siguranță.

Călătoria panoramică prin lumea liedului românesc contemporan a făcut alte popasuri în universul creator al unor compozitori precum Paul Rogojină, din a cărui creație am ascultat *Ecou* și *Statuie*, două miniaturi vocale concise și complexe, Andrei O. Popescu, inventiv și sugestiv în *Trecător*, *Doar lui* și *Cearta cu haosul* din ciclul *Lieduri românești*, sau Dan Bălan, pe care l-am putut redescoperi în *Își schimbă vremea vechiul strai* și *Veniră ai verii vestitori*, două prime audiții absolute din ciclul *Imagini*, în care se remarcă acea unitate vers-melos cu nuanțe de cântec românesc specifică pieselor compozitorului.

În ultima parte a recitalului am aplaudat o Bianca Manoleanu versatilă, care a trecut cu ușurință din registrul profund al lucrărilor de până în acel moment la ironia și umorul fin al opusurilor din final, unde pe lângă calitățile muzicale am putut remarca și intuiția teatrală a sopranei. Mai întâi am savurat inventivitatea uneori chiar excentrică a muzicii lui Darie Nemeș Bota din *Frânturi în-bucate*, unde imaginația publicului este provocată să exploreze, cu ajutorul unei linii melodice minimaliste, în manieră ironică, modul în care astăzi bucatele conțin diverși compuși chimici și nu numai. Finalul a aparținut ciclului *Zoongs op. 181* compus de Liviu Dăncănu (recent trecut la cele veșnice), în care cele zece miniaturi cu alură anecdotică pline de umor fin, prezintă diverse animale și păsări într-o cheie veselă ce amintește într-o oarecare măsură de lumea schițelor lui Caragiale.

Asemenea altor apariții ale acestora, Bianca și Remus Manoleanu au impresionat și în acest periplu prin lumea liedului contemporan românesc, prin modul în care își pun amprenta personală pe fiecare partitură în care vocea și pianul se contopesc într-un discurs unitar din care răzbat trăiri și sentimente reale, autentice.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Ansamblul Ad-Hoc

De 13 ani, neîntrerupt, în ultima lună a toamnei, se desfășoară la București Festivalul Internațional Meridian, festival care antrenează deopotrivă compozitori, interpreți, critici muzicali dar și un public meloman, interesat de cunoașterea și înțelegerea muzicii contemporane. În perioada 6 – 12 noiembrie 2017, zilnic au avut loc câte trei evenimente artistice, la care se adaugă masterclass, workshop, lansări de partituri și discuri.

Printre invitați s-a aflat Ansamblul de muzică contemporană Ad-Hoc al Academiei de Muzică Gheorghe Dima din Cluj-Napoca, prezent și la precedentele ediții ale Festivalului Internațional Meridian. Programul concertului susținut de Ansamblul Ad-Hoc, dirijat de Matei Pop, în seara zilei de 11 noiembrie 2017, la Universitatea Națională de Muzică București – Sala George Enescu – s-a axat, preponderent, pe creația compozitorilor clujeni, promovarea Școlii muzicale clujene fiind constantă și dezideratul major al activității artistice a formației.

Pentru început am ascultat piesa *Espaces I* de Alexandru Murariu, tânăr și talentat compozitor, laureat al Concursurilor de Compoziție de la București și Fontainebleau. *Espaces I*, pentru

cvartet de coarde, *Espaces II*, pentru saxofon, clarinet bas și contrabas, *Espaces III*, pentru violoncel și pian, alcătuiesc împreună ciclul *Espaces*, consonant cu ideea de spațiu creator al sensibilității, vezi Lucian Blaga, Spengler, Frobenius.

Espaces I, pentru cvartet de coarde, este o lucrare de mare virtuozitate ce include stiluri diferite, care nu-i afectează unitatea și coerența, timbre inedite, sonorități orchestrale.

Cea de a doua piesă a programului, *1 2 3 4*, aparține lui Márton Szöcs, compozitor și violonist, cu studii de masterat la Budapesta. Titlul lucrării, *1 2 3 4*, se referă la cele patru instrumente, vioara întâi -1, vioara a doua -2, viola -3, violoncel -4, implicit la cei patru interpreți, comparabili cu personajele unei piese de teatru, care susțin discursul sonor. Deodată, în partea a doua, intervine pianul, un „intrus” spre a-l cita pe Matei Pop, care a prezentat fiecare piesă din concert, înainte de a fi interpretată. Pianul aduce cu sine un dinamism intens, creând imagini colorate și insolite. În desfășurarea discursului muzical, pasaje perfect organizate și strict notate alternează cu pasaje cu notații aproximative ale înălțimii, intensității, modului de atac, interpretării având astfel libertatea de a improviza, actul creator transferându-se, temporar, de la compozitor la interpret.

Piesa următoare, *9½ minute de stress*, este realizată de Cristian Bence-Muk, compozitor și profesor la Academia de Muzică Gheorghe Dima din Cluj-Napoca. Aș situa-o în sfera altor compoziții ale sale, cum sunt *Meditațiile unui fagot singuratic*, *Muzica contemporană cu sau fără profesor*, *Politico-mania*, legate între ele prin umorul lor fin, delicat, trist uneori. Piesa *9½ minute de stress*, este imaginea muzicală a stress-ului, acest „mal du siècle” care a invadat și înnebunit lumea, este, în fapt, un poem cameral alcătuit din succesiuni de segmente scurte, perfect individualizate, care ilustrează o zi din viața unui om singur. Prin urmare, ce se întâmplă cu personajul nostru într-o zi? Spre dimineață, după un somn profund (sforăie) îl trezește ceasul, pleacă de acasă, zgomotul străzii se aude foarte tare. La serviciu îl așteaptă un teanc de hârtii, face pauze dese spre a se refăce, se ceartă cu șeful, din fericire nu-l dă afară și după *9½ minute de stress* vine acasă și nu mai poate face nimic altceva decât să se dezbrace, să se culce și să sforăie (a se observa simetria extremelor).

Cu piesa *Magique*, pentru flaut, vioară, violoncel și pian, Ciprian Pop (prezent și la precedentă ediție a Festivalului Internațional Meridian, cu lucrarea, de un modernism temperat, *Meta(l)reflection*, pentru corn și mediu electronic) reînnoadă o tradiție muzicală care duce înapoi până la Stravinski, în varianta *Istoria soldatului* ori Erik Satie.

Următoarea lucrare din concertul serii, *Can(z)oni dell' infinito*, a aparținut lui Péter Tornyai (Ungaria), compozitor și violonist (cântă în formații camerale de elită). *Can(z)oni dell' infinito* are o scriitură elaborată, un contrapunct complex, compus din motive scurte expuse simultan, direct și recurent, un ritm complicat, și, fiecare instrumentist are un metronom personal!, așa că dirijorul și interpreții sunt supuși la „grele cazne”. Dacă din titlul piesei, *Canzoni* (canzona fiind un poem liric și un gen muzical polifonic), se elimină litera *z*, rămâne *canoni*, adică un contrapunct sever care se cântă fără sfârșit.

Concertul Ansamblului Ad-Hoc, dirijat de Matei Pop, s-a încheiat cu piesa *Kaleidoscope*, pentru clarinet bas, cvartet de coarde și pian, de Aron Török-Gyurko.

Lucrarea este alcătuită din șase momente muzicale, din șase secțiuni de dimensiuni restrânse, comparabile cu haiku-ul japonez, poem delicat care spune atât de multe cu cuvinte atât de puține; este dedicată distinsului profesor și muzicolog Francisc László și omagiază pe eminentul Tiberiu Olah, care și-a început studiile muzicale la Conservatorul de Muzică din Cluj-Napoca.

Despre Matei Pop și membrii Ansamblului Ad-Hoc: Raluca Ilovan-flaut, Aurelian Băcan-clarinet, Eva Butean-pian, Diana Man-vioară, Vlad Răceu-vioară, Ovidiu Costea-violă,